

המשרד להגנת הסביבה

תוכנית העבודה לשנת 2024

השרה להגנת הסביבה **עידית סילמן**
מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה **גיא סמט**

2024

הקדמה: השרה להגנת הסביבה עידית סילמן

מדינת ישראל חוותה השנה את המשבר הגדול בתולדותיה. בעודנו נמצאים בשגרת החירום, אנו נכנסים לעבר שנה של אי-ודאות, השלכות הלחימה על מצב הסביבה הן משמעותיות ורבות, ועוד צפויות לעלות סוגיות סביבתיות לטיפול בעתיד הקרוב. כמשרד האמון על שמירה והגנה על סביבה בריאה וטובה עבור כולם, אנחנו ממשיכים לפעול בתוך שגרת החירום עבור מטרות אלו, כאשר הגנה ושיקום הסביבה בדרום ובצפון נמצאים בראש מעיינינו.

בתקופה שבה עולים צרכים כתוצאה מאתגרי הלחימה, אנו פועלים באופן נמרץ כדי לתת מענה לאתגרים אלו וכדי לשפר את איכות חיי התושבים בחבל תקומה, תוך דאגה לשמירה על הסביבה ולטובת בריאות הציבור. במסגרת תוכנית "דרום ירוק" דאגנו שיילקחו בחשבון השיקולים הסביבתיים במסגרת שיקום אזורי העימות. המשרד מזהה הזדמנות להוביל מהלכים שיקדמו את מצב הסביבה בעוטף ישראל, ועל כן הקצה תקציבים משמעותיים לטובת סביבה נקייה ממפגעים, לאיפוס הטמנת הפסולת, לתכנון ובינוי סביבתי ולשמירה על שטחים פתוחים ושיקומם.

אנו מתמודדים עם השלכותיה של הלחימה ונותנים מענה תוך הסתכלות קדימה לקידום נושאים החשובים לנו ולציבור. לכן, יד ביד עם ההתמקדות באזורי העימות, נמשיך לקדם את נושאי המיקוד שבחרתי בשנה שעברה. גם השנה נמשיך ליישם את מדיניות הפסולת ולצמצם הטמנה, נקדם את היערכות ישראל למשבר האקלים, נשמור על סביבה עירונית בריאה ומקיימת ונגן על השטחים הפתוחים. בתוך כך נפעל גם השנה להפחתת זיהום האוויר וגזי חממה, נקדם מהלכים למניעת זיהום הנחלים היפים של ארצנו לפי עקרון "המזהם משלם" תוך הגברת האכיפה; ונקדם את הסטנדרטים הסביבתיים של ישראל כך שנתקרב לעמידה ביעדיה בנושאים אלה.

פנינו לעת חדשה, שבה ישראל צפויה להצטרף למרבית מדינות ה-OECD ולאשר לראשונה חוק אקלים מתקדם, יחד עם הכנת מתווה לסיוע רחב וארוך טווח לייעול צריכת האנרגיה, ובנוסף, לסייע לפיתוח מנגנונים להפחתת הזיהום מעסקים, ממפעלי תעשייה ומכלי תחבורה, כל זאת בדרך לכלכלת סביבה מתקדמת.

המשרד בראשותי פועל בשיתוף פעולה הדוק עם הרשויות המקומיות. נוכחנו כי גם בעת החירום, היחידות הסביבתיות ברשויות המקומיות הן שותפות מרכזיות של המשרד להגנת הסביבה ביישום המדיניות הסביבתית בשלטון המקומי והאזורי ויש להן תפקיד מכריע בהגנה על הציבור מפני מפגעים סביבתיים ומזהמים. דאגתי שכוחן של היחידות החשובות הללו יישמר ולא ייפגע בעת קריטית זו.

יש לפנינו אתגרים רבים, במיוחד בתקופת מלחמת "חרבות ברזל", ואנו נחוישים לעמוד בהם למען סביבה בריאה, מקיימת ואיכות חיים טובה לכל אזרחי ישראל.

הקדמה: מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה

גיא סמט

בימים מאתגרים אלו של מלחמה ואי-ודאות, תוכנית העבודה של המשרד להגנת הסביבה משקפת את הצרכים וסדרי העדיפויות המשתנים לצד פעילות שוטפת וקידום נושאי הליבה של המשרד. בה בעת, מזמן המשבר גם הזדמנויות חדשות לפיתוח סביבתי באזורי העימות ולקידום פרויקטים בעלי חשיבות לאומית.

כתוצאה מהלחימה, אזורים רבים בדרום ובצפון נפגעו, וההשלכות הסביבתיות הן רבות כאשר עוד לא ידועים לנו כמות ואופי המפגעים העתידיים. על מנת להתמודד עם אתגרים אלו, הכין המשרד את תוכנית "דרום ירוק" אותה התחלנו ונמשיך ליישם בשנה הקרובה. התוכנית כוללת טיפול ממוקד בפסולת עירונית ופסולת מסוכנת; טיפול במפגעי אסבסט, בחומרים מסוכנים וקרקעות מזוהמות, הקמת גגות סולריים, פינוי מפגעי פסולת חקלאית והקמת מתקני קצה לטיפול בה, פינוי פסולת בניין ותגבור פעילות הפיקוח והאכיפה. בנוסף, נסייע לרשויות העוטף בהקמת מתקני מיון וטיפול בפסולת והקמת מרכזי מחזור ברשויות.

יחד עם החזרה של התושבים לדרום, אנו רואים חשיבות בשיפור איכות וסביבת החיים הקרובה למגוריהם. במסגרת תוכנית "דרום ירוק", יעביר המשרד תקציב משמעותי לטובת שיקום סביבתי של החצרות המשותפות בעיר שדרות הכולל: הרחבת הצומח והצללה, הקמת גינות קהילתיות, הסדרת תאורה וקירוי סולריים, פיתוח קהילתי וחוסן בדגש על נושאים סביבתיים ועוד. בנוסף, יקצה המשרד תקציב משמעותי עבור ופעולות הדברה ברשויות שנפגעו.

כבימי שגרה, וביתר שאת בשגרת החירום, ישנה חשיבות רבה ביצירת המשכיות ועקביות בפעילויות הליבה של המשרד. בתחומים אלו, נוביל השנה מספר פרויקטים מרכזיים, בהם איתור חטיבות קרקע חדשות להקמת מתקני פסולת ומתן תמיכות להקמתם, נקדם את חוק פסולת בניין, את החוק לרישוי משולב ואת חוק האקלים ונפרסם את התוכנית הלאומית להערכות לשינוי אקלים. בנוסף, יושם דגש על מפגע הרעש וזיהום האוויר מתחבורה הפוגעים הן בבריאות הפיזית והן באיכות החיים ומעוררים לחץ וחרדה נוספים בעת מלחמה. פרויקט "ערים שקטות" לאכיפת רעש דיגיטלית יכלול פריסת מצלמות וגלאי רעש ברשויות מקומיות בכל רחבי הארץ. לצד זאת, נמשיך לבצע פעולות אכיפה ועדכוני רגולציה להפחתת זיהום מכלי רכב מזהמים תוך קביעת יעדים להפחתת פליטות במסגרת יבוא כלי רכב חדשים לישראל.

מחויבותנו לסביבה רק גדלה בתקופה מאתגרת זו, ואנו במשרד מגויסים ונחושים להבטיח הגנה ושמירה על הסביבה בעת שגרה וגם בעת חירום.

מדדים מרכזיים

מגמה	2024	2023		
↑	2.4	² 1.6	כמות פסולת עירונית מעורבת שעברה מיון במתקן מיון מתקדם (מיליון טון) ¹	1
				4.4 2030 2.5 2025
↑	50,000	-	פסולת חקלאית שפונתה או שוקמה בשטח חבל תקומה (טון) ³	2 ✕
				150,000 2026 - 2025
↓	75.8	⁵ 77.7	פליטות גזי חממה (מיליון טון שווה ערך פחמן דו-חמצני) ⁴	3
				58 2030 75.5 2025
↑	-	-	מפעלים שעברו הליך רישוי משולב ⁶	4
				⁷ 500 2035
↑	82%	77%	שיעור הקולחים המטופלים לרמה שלישונית ⁸	5
				88% 2030 86% 2025

1 בהתאם להנחיות תמ"א 1 ובהתאמה לאסטרטגיית הפסולת של המשרד יש למיין את כלל הפסולת המעורבת. מתקן מיון מתקדם הוא מתקן שעושה מיון מכני של זרמי החומרים.
 2 מתוך כ-6 מיליון טון פסולת בשנה.
 3 משקל הפסולת החקלאית שפונתה נמדדת בעת הקליטה באתרי הטיפול. בטיפול ושיקום במקום מבוצעת הערכת נפח הפסולת על סמך מדידות.
 4 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25.7.2021 בנושא מעבר לכלכלה דלת פחמן.
 5 הערך הינו אומדן שנקבע באמצעות שימוש במודל משרדי (המבוסס על המודל של המערך הלאומי למעקב, בקרה ודיווח של פליטות גזי חממה). המודל מסוונר ומעודכן מדי שנה, ולכן ורמת הדיוק שלו גבוהה. הערך הרשמי יפורסם בספטמבר 2024.
 6 רישוי משולב הינו תהליך של איחוד היתרים סביבתיים שונים במסגרת רישוי אינטגרטיבי, בהתאם לעקרונות הרגולציה האירופית ובהתאם להתחייבות ישראל ל-OECD.
 7 חוק רישוי משולב אושר בכנסת באפריל 2024. הוראת המעבר בחוק (הקובעת את תחילתם של ההסדרים השונים בחוק) הדרגתית ונפרסת על תקופה של 10 שנים. לכן, רק ב-2030 נתחיל לראות את השפעות החוק.
 8 כלל המט"שים (מתקן טיהור שפכים) הגדולים בישראל נדרשים לטפל לאיכות שלישונית להשקיה בלא מגבלות, הדרישה מכוח תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), התש"ע-2010. המידע מתקבל מהמט"שים הנדרשים בדיווח הנתונים במסגרת הדוח השנתי.

נושאי מיקוד ויעדים מרכזיים

1 הגנה על הסביבה ושיקומה באזורי עימות

יעד 1.1 הגנה על הסביבה ושיקומה באזורי עימות

2 יישום מדיניות הפסולת⁹

יעד 2.1: צמצום כמויות, הפחתת הטמנה והגדלת שיעורי המחזור וההשבה של פסולת עירונית מעורבת

יעד 2.2: צמצום כמויות, הגדלת המחזור וההשבה ומניעת הטמנה של פסולת בנייה

יעד 2.3: צמצום הפסולת והשפעותיה הסביבתיות באמצעות יישום חוקי אחריות יצרן מורחבת¹⁰

3 חוסן אקלימי ומעבר לכלכלה מאופסת פליטות

יעד 3.1: צמצום זיהום האוויר מייצור אנרגיה והפחתת פליטות של גזי חממה

יעד 3.2: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מהתעשייה

יעד 3.3: היערכות ישראל לשינוי האקלים ובניית חוסן אקלימי

יעד 3.4: קידום הפיתוח והיישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות

4 אסדרה חכמה

יעד 4.1: שיפור תהליכי הרישוי הסביבתי

5 סביבה קרובה ועירוניות בריאה

יעד 5.1: הפחתת חשיפת האוכלוסייה לרעש

יעד 5.2: פיתוח שוק הבנייה הירוקה בישראל

יעד 5.3: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מתחבורה

יעד 5.4: הטמעת עקרונות לפיתוח בר-קיימא וקידום אורח חיים מקיים במערכת החינוך ובקהילה

9 בהתאם לאסטרטגיית הפסולת של המשרד.

10 חוקי אחריות יצרן מורחבת - הרחבת אחריותם של היצרנים על ידי הפנמת נזקים מאוחרים, הנובעים מהשימוש במוצריהם - וזאת להבדיל מנזקים סביבתיים, הנובעים מהפעילות היצרנית במישור. לפי עקרון אחריות יצרן מורחבת, העלות הסביבתית השלילית והעלות בטיפול בפסולת זו (איסוף, מיון ומחזור) מגולמות במחיר המוצר. חוקי אחריות יצרן: חוק הפיקדון על מכלי משקה (1999), חוק לסילוק ולמחזור צמיגים (2007); החוק להסדרת הטיפול באריזות (2011); החוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות (2012); החוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות (2016).

6 הגנה על הטבע הישראלי

יעד 6.1: שיקום נחלי ישראל

יעד 6.2: מניעה וצמצום של זיהום מקורות מים

יעד 6.3: שמירה על המגוון הביולוגי והשטחים הפתוחים וקידום שטחים מוגנים בישראל

יעד 6.4: צמצום ומניעה של זיהום ים ושמירה על הסביבה החופית

עיקרי תוכנית העבודה

1 הגנה על הסביבה ושיקומה באזורי עימות

יעד 1.1: הגנה על הסביבה ושיקומה באזורי עימות

משימות מרכזיות

- פינוי מפגעים של פסולת בניין¹¹
- תמיכה בהפחתת הטמנה של פסולת בחבל תקומה
- שיקום מפגעי עבר - פסולת חקלאית
- הקמת תשתית לטיפול בפסולת חקלאית בחבל תקומה
- החלפת גגות אסבסט
- מיפוי מפגעים סביבתיים באזורי העימות
- הפעלת תוכניות חינוך מבוסס מקום ביישובי חבל תקומה¹²
- תמיכה וסיוע חירום לרשויות מקומיות לניטור והדברה תברואית כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל"¹³
- סקרי טבע ברשויות חבל תקומה
- גיבוש מודל לעצמאות אנרגטית ביישובי חבל תקומה

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
-	12/2024	10	-	ישובים צמודי גדר שבוצע בהם מיפוי מפגעים סביבתיים
-	12/2024	5	-	רשויות שקיבלו תקצוב ליישום תוכניות חינוך מבוסס מקום
-	12/2024	✓	-	פרסום "קול קורא" למתקני טיפול בפסולת חקלאית ולטיפול במפגעי עבר
-	12/2024	5	-	רשויות שפעילות לפינוי פסולת בניין בתחומן תוקצבה
-	12/2024	14	-	רשויות שקיבלו תקצוב לטיפול במזיקים תברואיים
5	12/2024	1	-	סקרי טבע שבוצעו ברשויות חבל תקומה
-	12/2024	✓	-	פרסום מודל לעצמאות אנרגטית ביישובי חבל תקומה

11 מתוקף החלטת ממשלה מס' 462 מיום 20.4.2023 בנושא תוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי "עוטף רצועת עזה" לשנים 2023-2024.

12 מתוקף החלטת ממשלה מס' 462 מיום 20.4.2023 בנושא תוכנית לחיזוק החוסן האזרחי בשדרות וביישובי "עוטף רצועת עזה" לשנים 2023-2024.

13 יבוצע במסגרת "קול קורא" לתמיכה כספית ב-14 רשויות בעוטף ישראל הדרומי והצפוני, אשר ניזוקו באופן משמעותי כתוצאה ממלחמת "חרבות ברזל". ("הקול הקורא" אמור להתפרסם בתלות בקבלת אישור תקציבי בסכום של 8.85 מל"ח). מדובר ברשויות שפוננו מהן תושבים, שנפגעו בהן תשתיות הניקוז, שחוו היעדרמות של הפסולת הלא מטופלת ועוד. הסיוע התקציבי נועד לסייע לרשויות לשקם את האזור שתחת אחריותן כדי למזער נזקים בריאותיים, שעלולים להיגרם עקב התפרצות של מזיקים תברואיים בשטחי השיפוט שלהן.

נדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
380,000	12/2026	330,000	¹⁴ 315,000	שטח גגות אסבסט שטופלו ברשויות חבל תקומה (במ"ר)
100%	12/2025	40%	-	שיעור פסולת בניין שפונתה ¹⁵
150,000	12/2026	¹⁶ 50,000	-	פסולת חקלאית שפונתה או שוקמה בשטח (טון)

14 מתחילת הפרויקט בשנת 2015 ועד 2023.

15 מתוך פסולת בניין שמופתה ב-5 הרשויות שפעילות לפינוי פסולת בניין בתחומן תוקצבה.

16 משקל הפסולת החקלאית שפונתה נמדדת בעת הקליטה באתרי הטיפול. בטיפול ושיקום במקום מבוצעת הערכת נפח הפסולת על סמך מדידות.

2 יישום מדיניות הפסולת

מדדי תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
פסולת עירונית מעורבת שעברה מיון במתקן מיון מתקדם (מיליון טון) ¹⁷	2.4	1.6	12/2030	4.4

יעד 2.1: צמצום כמויות, הפחתת הטמנה והגדלת שיעורי המחזור וההשבה של פסולת עירונית מעורבת

משימות מרכזיות

- הכנת תשתית תכנונית ומימונית להקמת מתקני טיפול בפסולת
- הקמת מתקן תרמי להשבה לאנרגיה מפסולת בנאות חובב
- מנגנון תמיכה תעריפית למתקני טיפול בפסולת אורגנית
- תמיכה בתעשיית המחזור

מדדי תפוקה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
חטיבות קרקע שאותרו לטובת מתקני פסולת חדשים ¹⁸	22	15	12/2024	-
מתקנים חדשים למיון ולטיפול בפסולת שזכו לתמיכה בהקמה	3	1	12/2024	-
מכרזים שפורסמו להקמת מתקנים חדשים	1	-	12/2025	4
בחירת זכיון לתכנון ולהקמה של מתקן תרמי להשבת אנרגיה מפסולת בנאות חובב	✓	-	-	-
מנגנון תמיכה תעריפית למתקני טיפול בפסולת אורגנית	✓	-	12/2024	-
פרסום מסלול תמיכה בתעשיית המחזור	✓	-	12/2024	-

מדדי תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
כמות הפסולת העירונית המעורבת שעברה מיון במתקן מיון מתקדם (מיליון טון) ¹⁹	2.4	1.6	12/2030	4.4
שיעור הפסולת המעורבת שעברה מחזור והשבה לאנרגיה מכלל הפסולת המיוצרת	20% ²¹	25% ²⁰ (2022)	12/2030	35%

17 בהתאם להנחיות תמ"א 1 ובהתאמה לאסטרטגיית הפסולת של המשרד יש למיין את כלל הפסולת המעורבת. מתקן מיון מתקדם הוא מתקן שעושה מיון מכני של זרמי החומרים.

18 חטיבות קרקע: שטח בייעוד תעשייה או מתקן הנדסי, שעליו ניתן, בהיתר או בתוכנית מפורטת, להקים מתקן לטיפול או למיון פסולת.

19 בהתאם להנחיות תמ"א 1 ובהתאמה לאסטרטגיית הפסולת של המשרד יש למיין את כלל הפסולת המעורבת. מתקן מיון מתקדם הוא מתקן שעושה מיון מכני של זרמי החומרים.

20 כיוון שנתוני למ"ס לשנת 2023 עוד לא פורסמו, המידע שניתן הוא לשנת 2022.

21 בשל שיפור בבקרת המשרד על תוצרי המחזור וניתוב תוצרים באיכות נמוכה להטמנה, צפויה ירידה בשנה הקרובה באחוז המחזור. בעקבות צפי להקמת תשתיות טיפול נוספות עד 2030 ניתן לראות שמגמה זו משתנה עד 2030 והיקף המחזור צפוי לעלות.

עורך במועד	מועד סיום	2024	2023	מדדי תוצאה
65%	12/2030	80%	75% (2022)	שיעור הפסולת המועברת להטמנה מכלל הפסולת המעורבת

יעד 2.2: צמצום כמויות, הגדלת המחזור וההשבה ומניעת הטמנה של פסולת בנייה

משימות מרכזיות

- תיקון חוק שמירת הניקיון - פסולת בנייה
- הקמת משקים אזוריים לטיפול בפסולת בנייה²²
- הקמת מתקני מחזור לפסולת בנייה

עורך במועד	מועד סיום	2024	2023	מדדי תפוקה
-	12/2024	✓	-	הבאה לאישור בכנסת של תיקון חוק שמירת הניקיון - פסולת בנייה
-	12/2024	10	-	התחייבויות חדשות להקמה או לשדרוג מתקנים לטיפול בפסולת בנייה

עורך במועד	מועד סיום	2024	2023	מדדי תוצאה	
↻	-	12/2024	82%	80%	שיעור פסולת הבנייה הנקלטת בפתרונות קצה מוסדרים (טון שנת)
↻	-	12/2024	55%	52%	שיעור פסולת הבנייה הממוחזרת מתוך הפסולת המגיעה לפתרונות הקצה המוסדרים ²³
-	12/2024	6	-	מערכים אזוריים ²⁴ לפסולת בנייה שפועלים	

22 אסדרת הטיפול של פסולת הבנייה בראייה אזורית ובתחומי השיפוט של האשכול/האיגוד, לרבות התקנת חוק עזר עירוני ואפשרות לגביית אגרה/דמי טיפול יצרני הפסולת. הפעלת מערך אזורי לאיסוף הפסולת מייצרני הפסולת ושינועה אל מתקני המחזור. הקמת מערך בקרה, אכיפה וניטור, לרבות איכון משאיות המובילות פסולת בנייה באמצעות מערך טכנולוגי. התקשרות עם מתקני קצה לקליטת הפסולת.

23 פתרונות קצה מוסדרים הינם אתרי טיפול וסילוק פסולת בניין מורשים.

24 מערך אזורי הוא מערך שמוקם על ידי איגודי ערים או אשכול רשויות מקומיות לצורך פינוי ובקרה על פסולת הבנייה שנוצרת בתחומן.

יעד 2.3: צמצום הפסולת והשפעותיה הסביבתיות באמצעות יישום חוקי אחריות יצרן מורחבת²⁵

משימות מרכזיות

- תיקון חוק הפיקדון
- אימוץ תקן מתקדם לטיפול בפסולת אלקטרונית
- החלת תנאים ורישיון עסק לטיפול בפסולת אלקטרונית
- הכרה בגופי יישום מוכרים - מכוח חוק פסולת אלקטרונית

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
-	12/2024	✓	-	פרסום נוסח לתיקון חוק הפיקדון
-	12/2024	✓	-	תקן מתקדם לטיפול בפסולת אלקטרונית
40	12/2026	10	-	אתרי טיפול בפסולת אלקטרונית שקיבלו תנאים מעודכנים
-	12/2024	✓	-	מתן הכרה לגופי יישום מוכרים ²⁶

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
-	12/2024	50%	²⁷ -	שיעור פסולת אלקטרונית ממוחזרת מתוך כלל משקל הציוד החשמלי והאלקטרוני המדווח כי שווק
-	12/2024	60%	²⁸ -	שיעור פסולת אריזות ממוחזרת מתוך משקל האריזות המדווח כי שווק
-	12/2024	73%	²⁹ -	שיעור האיסוף של מכלי המשקה לפי חוק הפיקדון
-	12/2024	90%	³⁰ -	שיעור המחזור של מכלי המשקה לפי חוק הפיקדון

25 חוקי אחריות יצרן מורחבת - הרחבת אחריותם של היצרנים על ידי הפנמת נזקים מאוחרים הנובעים מהשימוש במוצריהם - וזאת להבדיל מנזקים סביבתיים הנובעים מהפעילות היצרנית במישרין. לפי עקרון אחריות יצרן מורחבת, העלות הסביבתית השלילית והעלות בטיפול בפסולת זו (איסוף, מיון ומחזור) מגולמות במחיר המוצר. חוקי אחריות יצרן: חוק הפיקדון על מכלי משקה (1999), חוק לסילוק ולמחזור צמיגים (2007); החוק להסדרת הטיפול באריזות (2011); החוק לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות (2012); החוק לצמצום השימוש בשקיות נשיאה חד-פעמיות (2016).

26 המנהל מכוח החוק לטיפול בציוד חשמלי ואלקטרוני רשאי לתת הכרה לגופי יישום אשר יהיו אחראים על קיום חובותיהם של היצרנים והיבואנים בחוק. בקשות ההכרה שהוגשו נבחנות, וביולי 2024 ייבחרו גוף/גופים לחמש שנים.

27 סעיף 3 לחוק לטיפול בציוד חשמלי ואלקטרוני קובע חובת מחזור לפסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני, שלפיה סך פסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני שימחזר יצרן או יבואן לא תפחת מ-50% מסך משקל הציוד החשמלי והאלקטרוני שמכר היצרן או היבואן באותה שנה. בכל שנה לועזית קובעים את מידת העמידה ביעד המחזור של השנה הקודמת. בהתאם, בסוף שנת 2024 תיקבע מידת העמידה ביעד המחזור של שנת 2023, לכן אחוז העמידה ביעד טרם הוכרע.

28 סעיף 6 לחוק האריזות קובע חובת מחזור לפסולת אריזות, שלפיה סך פסולת האריזות שימחזר יצרן או יבואן לא תפחת מ-60% מסך משקל האריזות החד-פעמיות של כלל המוצרים שמכר היצרן או היבואן באותה שנה. מסעיף זה נגזר יעד המחזור הכולל לפסולת האריזות. הדיווח למשרד מוגש ב-30.6 בכל שנה בגין השנה הקודמת, נתוני הדיווח מבוקרים על ידי המשרד, ועל פי תוצאות הביקורת נקבע אחוז העמידה ביעד המחזור. אחוז העמידה ביעד האחרון שנקבע הינו בגין שנת 2021 ועמד על 84%.

29 סעיף 7 לחוק הפיקדון קובע יעדי איסוף למכלי משקה, שלפיו סך מכלי המשקה שיאספו יצרן או יבואן לא יפחת מ-73% (יעד דו-שנתי) מסך מכלי המשקה ששווק היצרן או היבואן באותה שנה. בעקבות הרחבת חוק הפיקדון על מכלי המשקה הגדולים שונו היעדים, ועל כן לא ניתן לבצע השוואה מול שנים קודמות. העמידה ביעדים לשנת 2022 עדיין נמצאת בבחינת המשרד.

30 סעיף 7 לחוק הפיקדון קובע יעדי מחזור למכלי משקה, שלפיו סך מכלי המשקה שימחזר יצרן או יבואן לא יפחת מ-90% מסך מכלי המשקה שאסף היצרן או היבואן באותה שנה. בעקבות הרחבת חוק הפיקדון על מכלי המשקה הגדולים שונו היעדים, ועל כן לא ניתן לבצע השוואה מול שנים קודמות. העמידה ביעדים לשנת 2022 עדיין נמצאת בבחינת המשרד.

יעד 2.5: שיפור הניקיון במרחב הציבורי

משימות מרכזיות

- גיבוש תוכנית לאומית לניקיון
- גיבוש מדד לבדיקת מצב הניקיון בשטחים הפתוחים³¹

מדידת תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
פרסום התוכנית הלאומית לניקיון המרחב הציבורי	-	✓	12/2024	-
גיבוש מדד למצב הניקיון בשטחים הפתוחים	-	✓	12/2024	-

מדידת תוצאה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
שיעור הרשויות שחל בהן שיפור ברמת הניקיון ³²	-	40% ³³	12/2024	-

31 במסגרת הכנת התוכנית הלאומית לניקיון יפותח מדד לבדיקת מצב הניקיון בשטחים הפתוחים. גיבוש המדד יעשה על בסיס המדד הקיים (המפורט מטה) לשיפור הניקיון ברשויות המקומיות, שיימדד לראשונה השנה.

32 לראשונה משתמש המשרד במדד להערכת שיעור הניקיון ברשויות המקומיות. בשלב הראשון המדד בודק את שיעור הניקיון ב-60 רשויות (מתוך 100 הרשויות שקיבלו תמיכה מהמשרד). רשויות אלו ביצעו פעולות לשיפור מצב הניקיון בשטחן וכן מדדו את שיעור הניקיון לפני ואחרי ביצוע פעולות אלו. עד סוף השנה צפויות רשויות נוספות לבצע את המדידה החוזרת. בהתאם לתוצאות שנקבל השנה, נוכל להציב יעדים להמשך הפעילות. שיפור ברמת הניקיון מוגדר כעלייה במדד הניקיון או שמירה על המצב הקיים.

33 מתוך 60 הרשויות שעשו בדיקה חוזרת של מצב הניקיון בשטחן.

3 חוסן אקלימי ומעבר לכלכלה מאופסת פליטות

מדדי תוצאה	2022	2023	מועד סיום	ערך במועד
פליטות גזי חממה (מ' טון שווה ערך פחמן דו-חמצני)	77.7	³⁴ 75.8	12/2030	58

יעד 3.1: צמצום זיהום האוויר מייצור אנרגיה והפחתה של פליטות גזי חממה

משימות מרכזיות

- השלמת החקיקה של חוק האקלים
- גיבוש דו"ח מעקב ודיווח על פליטות גזי חממה בישראל ותרשימים לעמידה ביעד

מדדי תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
הבאה לאישור חוק האקלים בכנסת	-	✓	12/2024	-
פרסום דו"ח שנתי לעמידת ישראל ביעדי הפליטות	-	✓	10/2024	-

מדדי תוצאה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
פליטות גזי חממה (מ' טון שווה ערך פחמן דו-חמצני)	77.7	75.8	12/2030	58

יעד 3.2: היערכות ישראל לשינוי אקלים ובניית חוסן אקלימי

משימות מרכזיות

- תוכנית לאומית להיערכות לשינוי אקלים
- דו"ח עלות-תועלת והערכת סיכונים במסגרת פיתוח התוכנית הלאומית להיערכות לשינוי אקלים³⁵
- תוכניות הצללה ופיילוט נטיעת עצים³⁶
- תוכניות היערכות לשינוי אקלים ברשויות המקומיות³⁷
- גיבוש תחזית מעודכנת לעליית מפלס הים

³⁴ נתוני הפחתת פליטות גזי חממה מבוססים על נתוני הלמ"ס, אשר מחושבים כל שנה שנתיים אחורה. בהתאם, הערך שידוע לנו היום הוא עבור שנת 2022 ואת התחזית ל-2030 כיעד.

³⁵ במסגרת החלטת ממשלה 4079 הוקמה המינהלת להיערכות לשינוי אקלים, בהובלת המשרד להגנת הסביבה. המינהלת מופקדת על תיאום בין-משרדי ומעקב אחר ביצוע האסטרטגיה הלאומית להסתגלות לשינויי האקלים. בשנת 2023 הפיקה המינהלת את דו"ח עליית מפלס הים ואת תוכנית היערכות המשרד להגנת הסביבה לשינוי אקלים.

³⁶ במסגרת קול קורא 15021 משנת 2022, המשרד תומך ב-21 רשויות מקומיות להכנת תוכניות עירוניות להצללה ולקירור באמצעות עצים וביצוע פיילוט של פעולות הצללה אופרטיביות (11 רשויות נמצאות בשני המסלולים, 7 רשויות מכינות תוכנית הצללה עירונית ו-3 רשויות מבצעות פיילוט של נטיעת עצים).

³⁷ במסגרת קו"ק 15012/15013 משנת 2022, המשרד תומך ב-55 רשויות מקומיות לכתובת תוכנית היערכות לשינוי אקלים (14 רשויות מקומיות גדולות, שבהן 50 אלף תושבים לפחות, 8 רשויות מקומיות קטנות, שבהן מתחת ל-50 אלף תושבים, 25 רשויות ערביות, 8 רשויות בדואיות בנגב).

מסמך	מועד סיום	2024	2023	מסמך תפוקה
-	6/2024	✓	-	פרסום התוכנית הלאומית להערכות לשינוי אקלים - שלב המיפוי
-	12/2024	✓	-	פרסום טיוטת דוח עלות-תועלת והערכת סיכונים אקלים להערוות ציבור
-	9/2025	✓	-	מסמך קווי הסביבה החופית בהתאם לתרחיש עליית מפלס הים

מסמך	מועד סיום	2024	2023	מסמך תוצאה
-	12/2024	55	-	רשויות שגיבשו תוכניות הערכות לשינוי אקלים
-	12/2024	18	-	רשויות שיש להן תוכניות להצללה וקירור באמצעות עצים
14	6/2025	6	-	רשויות שביצעו פילוטמים לפעולות הצללה אופרטיביות

יעד 3.3: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי החממה מהתעשייה

משימות מרכזיות

- גיבוש מתווה ליישום הסכם קיגאלי לפתיחת המשק לגזי קירור שאינם גזי חממה
- אסדרת השימוש בחומרים אורגניים לא פריקים ואשרור אמנת שטוקהולם³⁸
- גיבוש מתווה לצמצום פליטות מתאן ממטמנות
- הוספת תחנות ניטור זיהום אויר

מסמך	מועד סיום	2024	2023	מסמך תפוקה
-	12/2024	✓	-	פרסום טיוטת אסדרה להטלת מגבלות על מערכות מיזוג וקירור המבוססות על גזי קירור שהינם גזי חממה משמעותיים
-	12/2024	✓	-	הבאה לאישור של החלטת ממשלה לאימוץ תוכנית היישום למעבר המשק לגזי קירור שאינם גזי חממה משמעותיים
-	12/2024	✓	-	פרסום טיוטת אסדרה לאשרור אמנת שטוקהולם
-	12/2024	✓	-	גיבוש מתווה לצמצום פליטות מתאן ממטמנות
-	12/2024	9	4	תחנות ניטור חדשות פעילות

38 אמנת שטוקהולם היא אמנה שעוסקת בצמצום חשיפה למזהמים אורגניים לא פריקים. ישראל חתמה על האמנה בשנת 2001.

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
8.4	12/2030	11.5	11.5	פליטות גזי חממה מתעשייה (מיליון טון שווה ערך פחמן דו-חמצני)

יעד 3.4: קידום הפיתוח והיישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות

משימות מרכזיות

- הקמת DeserTech - מרכז שינוי אקלים, בדגש על סביבה מדברית, ברובע החדשנות בבאר שבע³⁹
- המשך פיתוח ויישום של טכנולוגיות סביבה ישראליות⁴⁰

מדדי תפוקה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
-	3/2024	✓	-	תחילת פעילות מרכז החדשנות "DeserTech"
-	12/2024	⁴¹ 1	2	חלוקת מענקים באמצעות רשות החדשנות לתמיכה במתקני חלון בטכנולוגיות סביבה (מסלול הפיילוטים)

מדדי תוצאה

ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
-	12/2024	40%	20%	שיעור החברות אשר מוכרות את המוצר שנוסה במסגרת מסלול הפיילוטים ⁴²

39 בהתאם להחלטה מס' 625 של הממשלה מיום 14.11.2021 בנושא אימוץ המלצות הצוות הבין-משרדי לאור העתקת מחנות צה"ל לנגב. מרכז החדשנות מוקם במסגרת "קול קורא" משותף של המשרד להגנת הסביבה ורשות החדשנות יחד עם משרדי ממשלה נוספים להקמת מרכזי חדשנות בפריפריה, שפורסם ביוני 2023.

40 כחלק מתוכנית המשרד לקדם פיתוח והטמעה של טכנולוגיות סביבה חדשניות אשר פותחו בישראל, המשרד מבקש לתת מענה לאתגרים של חברות טכנולוגיות סביבה באמצעות יישום תוכנית לקידום והעצמה של תעשיית הקלינטק הישראלית. מטרת התוכנית היא הרחבת זירת השחקנים והפעילות העסקית בכל תחומי טכנולוגיות הסביבה, וביחס למנעד רחב של שלבי הפיתוח הטכנולוגי (שרשרת הערך הכלכלי). מרכיבי התוכנית כוללים, בין היתר, תמיכה כלכלית והסרת חסמים רגולטוריים.

41 מותנה בזמינות תקציב.

42 מסלול הפיילוטים: חלוקת מענקים במסגרת תוכנית משותפת של המשרד להגנת הסביבה ורשות החדשנות לתמיכה רגולטורית ומימונית בהקמת מתקני חלון בטכנולוגיית סביבה (מתקן חלון - מתקן או תהליך בהיקף העולה על ניסוי מעבדתי, שנועד לבחון ב"תנאי שטח" את ההיתכנות של הפעלת הטכנולוגיה החדשנית בקנה מידה תעשייתי).

מפעלים שעברו רישוי משולב ⁴³	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
	-	-	12/2035	500

יעד 4.1: שיפור תהליכי הרישוי הסביבתי

משימות מרכזיות

- הקמת מערכת מחשוב לרישוי משולב כחלק ממערכת ליבה לאסדרה חכמה⁴⁴
- היערכות ליישום חוק רישוי משולב

מדדי תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
הבאה לאישור של חוק רישוי משולב בכנסת	-	✓	4/2024	-
מודול לתמיכה ברישוי משולב	-	-	1/2027	✓
מודול לתמיכה בהיטל הזרמה לים	-	✓	12/2024	-

מדדי תוצאה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
מפעלים שעברו רישוי משולב	-	-	12/2035	500

⁴³ רישוי משולב הינו תהליך של איחוד היתרים סביבתיים שונים במסגרת רישוי אינטגרטיבי, בהתאם לעקרונות הרגולציה האירופית ובהתאם להתחייבות ישראל ל-OECD.

⁴⁴ מערכת הליבה הינה מערכת דיגיטלית לרישוי ופיקוח סביבתי, שמטרתה לייעל תהליכים, לשפר מידע וידע, להפחית בירוקרטיה ולשפר את הפיקוח. המערכת מורכבת מרכיבים (מודולים) שונים. הרכיבים הללו יפותחו בשלבים, כאשר הרכיב הראשון (MVP) שצפוי לעלות לאוויר יתמוך בהיטל הזרמה לים.

5 סביבה קרובה ועירוניות בריאה

מדדי תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
שיעור כלי רכב מאופסי פליטות מתוך סך המכירות ⁴⁵	22%	18%	12/2024	-

יעד 5.1: הפחתת חשיפת האוכלוסייה לרעש

משימות מרכזיות

- תמיכה בפריסת מצלמות אכיפה לצמצום רעש עירוני
- פיילוט לפריסת גלאי רעש בערים וקידום מערכת לתפעולם
- מבצעי אכיפה גדולים למניעת רעש בערים

מדדי תפוקה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
רכישת מצלמות רעש	✓	-	12/2024	-
מצלמות שהותקנו בערים ⁴⁶	-	3	12/2027	200
גלאי רעש שהותקנו	40	5	12/2025	160
מבצעי אכיפה גדולים שבוצעו	60	15	12/2024	-

מדדי תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
ממוצע רעש שהופחת במקומות שהותקנה בהן מצלמה לאכיפת רעש (דציבל)	-	-	12/2027	3

יעד 5.2: פיתוח שוק הבנייה הירוקה בישראל

משימות מרכזיות

- מאגר השפעות סביבתיות של חומרים ומוצרים
- רוויזיה בת"י 5281 בנייה ירוקה⁴⁷
- מתן תמיכות לרשויות מקומיות למוסדות חינוך בבנייה ירוקה

45 רכב מאופס פליטות - רכב אשר אינו פולט מזהמים באופן ישיר. המדד בודק את אחוז כלי הרכב (להסעת נוסעים, שבו עד 8 מושבים נוסף על מושב של הנהג, ומשקלו הכולל המותר עד 3,500 ק"ג) מאופסי פליטות שעלו על הכביש מתוך כלל כלי הרכבים החדשים מסוג זה שעלו על הכביש באותה שנה.

46 המצלמות הותקנו במסגרת פיילוט שבוצע ב-2022 בפתח תקווה ובתל אביב.

47 תקן הבנייה הירוקה (ת"י 5281) הינו תקן מחייב, אשר פורסם לאחרונה בשנת 2016 וקובע קריטריונים למדידה של תכנון ובנייה של מבנים שפגיעתם בסביבה פחותה. לצורך התאמת התקן ליעדי הממשלה בתחומי האקלים וצמצום ההשפעות הסביבתיות יזם המשרד עריכת רביזיה בתקן, אשר תפורסם בשנת 2024.

מסדדי תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
פרסום מאגר השפעות סביבתיות של חומרים ומוצרים ⁴⁸	-	✓	12/2024	-
פרסום רביזה בת"י 5281 בנייה ירוקה	-	✓	12/2024	-
מוסדות חינוך שניתנה להם תמיכה לבנייה ירוקה	17	20	12/2027	200

מסדדי תוצאה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
רשויות מקומיות שהטמיעו בנייה ירוקה בבנייני מגורים שנבנים בתחומן	61	85	12/2027	200 ⁴⁹
רשויות מקומיות שהטמיעו בנייה ירוקה במוסדות החינוך שנבנים בתחומן	47	85	12/2027	200

יעד 5.3: צמצום זיהום האוויר ופליטות גזי חממה מתחבורה

משימות מרכזיות

- קידום תוכנית "נעים בעיר" לצמצום זיהום אוויר מתחבורה בערים
- קידום "נתיב ירוק לעבודה" לצמצום נסועה פרטית באזורי תעסוקה
- תמיכות לציי רכב כבד מאופסי פליטות
- עדכון הוראות לצמצום זיהום אוויר ממשאיות לחיוב רכש מאופס פליטות
- תיקון חוק אוויר נקי - עדכון יעדי פליטות לרכבים חדשים

מסדדי תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
רשויות שחתמו על נספח להסכם גג תחבורה לצמצום זיהום אוויר מתחבורה	-	4	12/2024	-
רשויות שחתמו על הסכם לצמצום נסועה פרטית באזורי תעסוקה	-	5	12/2024	-
הוראות מעודכנות לצמצום זיהום אוויר ממשאיות - תוספת סעיף הנעה מאופסת פליטות	-	✓	12/2024	-
פרסום מסמך של הערכת השפעת רגולציה לתיקון חוק אוויר נקי	-	✓	12/2024	-
פרסום "קול קורא" לתמיכה במשאיות מאופסות פליטות	-	✓	12/2024	-

48 המאגר יאגד ממצאים ממחקרי LCA ופרסומי EPD של מוצרים וחומרים המשווקים ומשמשים במדינה, שגוף שלישי לא תלוי וידא שנערכו לפי התקינה הרלוונטית ושמצאיהם נכונים. המאגר יאפשר את אמינות המחקרים וממצאיהם ויאפשר למי שירצה להשוות בין מוצרים דומים ולזהות מוצרים עדיפים סביבתית. כתוצאה מכך המאגר יאפשר גם לתת עדיפות בכלי מדיניות שונים למוצרים שיעמדו בקריטריונים סביבתיים שייקבעו בהם.
49 80% מכלל הרשויות.

מדדי תפוקה

מועד סיום	2024	2023	ערך במועד
12/2024	✓	-	-

פרסום "קול קורא" לתמיכה באוטובוסים זעירים ובאוטובוסים בין-עירוניים מאופסי פליטות

מדדי תוצאה

מועד סיום	2024	2023	ערך במועד
12/2024	22%	18%	-
12/2035	12%	10%	100%
12/2030	⁵¹ 19.8	18%	17.6

שיעור כלי רכב מאופסי פליטות מתוך סך המכירות
שיעור אוטובוסים עירוניים מאופסי פליטות מתוך כלל האוטובוסים⁵⁰
פליטת גזי חממה מתחבורה (טון שווה ערך פחמן דו-חמצני)

יעד 5.4: הטמעת עקרונות לפיתוח בר-קיימא וקידום אורח חיים מקיים במערכת החינוך ובקהילה

משימות מרכזיות

- יצירת מנהיגות אקלימית בקרב חניכי תנועות וארגוני הילדים והנוער
- הכשרת צוותי חינוך בתוכני קיימות ואקלים בשנת הלימודים תשפ"ד
- מתן תמיכות לרשויות לקידום פעילות במערכת החינוך ובקהילה לחינוך אקלימי ולהגברת המודעות
- הסמכת בתי ספר וגני ילדים ירוקים⁵²
- תוכנית להטמעה של תכני סביבה וקיימות בחברה החרדית

מדדי תפוקה

מועד סיום	2024	2023	ערך במועד
12/2024	✓	-	-
12/2024	300	310	-
12/2024	100	100	-

גיבוש תוכנית הסברה וחינוך סביבתיים מותאמת לחברה החרדית
מוסדות חינוך שהוסמכו כירוקים
השתלמויות בנושאי אקלים וסביבה שהועברו למורים/ות ולגננות

50 בהתאם להחלטת ממשלה מס' 542 מיום 24.10.2021 בנושא הפחתת פליטות גזי חממה וייעול צריכת האנרגיה במשק והחלטת ממשלה מס' 171 מיום 25.7.2021 בנושא מעבר לכלכלה דלת פחמן.

51 בשנים הקרובות לא צפויה הפחתה בפליטות גזי החממה מתחבורה לאור הגידול במספר כלי הרכב. רק לאחר תחילת הפעלתן של מערכות הסעת המונים וחדירה מסיבית של רכב חשמלי תירשם הפחתה ניכרת בפליטות.

52 במסגרת תהליך ההסמכה למוסד חינוכי ירוק נדרשים מוסדות החינוך לעמוד בכמה קריטריונים מרכזיים, בהם, בין היתר, למידה משמעותית של תחומי איכות הסביבה, בדגש על חינוך אקלימי ועקרונות פיתוח בר-קיימא. מוסדות החינוך המסיימים את התהליך מציגים את עשייתם בפני ועדת הסמכה, המורכבת מנציגי המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך, המעניקה את ההסמכה.

מדדי תוצאה

	ערך במועד	מועד סיום	2024	2023	
↻	-	12/2024	350,000	350,000	תלמידים, נוער ומבוגרים (מספר כולל) שנחשפו לתכנים בתחום האקלים
↻	-	12/2024	1,200	1,200	קבוצות תושבים שפעלו ברשויות המקומיות לקידום השמירה על הסביבה והיערכות להתמודדות עם משבר האקלים ⁵³
↻	-	12/2024	250,000	250,000	חניכי תנועות וארגוני הנוער שיישמו תוכניות מנהיגות אקלימית

53 פעילות קבוצות התושבים היא בנושאים שונים, כגון קידום הליכתיות/נסיעה באופנים/נסיעות משותפות/שמירה על העצים/קידום מרחבים ירוקים/הקטנת צריכה.

6 הגנה על הטבע הישראלי

מספר תוצאה	2026	2023	מועד סיום	ערך במועד
מקטעי נחלים נקיים מזיהום ⁵⁴	75	65	12/2030	90

יעד 6.1: שיקום נחלי ישראל

משימות מרכזיות

- שיקום נחלים⁵⁵
- גיבוש תוכנית אסטרטגית לשמירה ולשיקום נחלים בישראל

מספר תפוקה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
גיבוש תוכנית אסטרטגית לשמירה ולשיקום נחלים והמלצות ליישום	✓	-	3/2024	-
פרסום מסמך המלצות ומפת דרכים ליישום התוכנית האסטרטגית	✓	-	6/2024	-

מספר תוצאה	2026	2023	מועד סיום	ערך במועד
מקטעי נחלים נקיים מזיהום	75	65	12/2030	90

⁵⁴ מידע בדבר מצב זיהום נחלים מתבסס על תוצאות ניטור הנחלים ועל מידע נוסף כגון: סיורי פיקוח, הזרמות לנחלים, דיווחים על תקלות, אירועי זיהום מים ועוד. הניטור מתבצע ב-19 נחלים ראשיים (שחולקו ל-253 מקטעים) ויובליהם, הנדגמים בכ-250 נקודות דיגום בתדירות של פעמיים בשנה. תוצאות הניטור מסייעים לאתר את מקורות הזיהום במטרה לטפל בהסרתם. מקורות הזיהום רבים ומגוונים; מרביתם נגרמים ממפגעי שפכים, זיהום מתעשייה, זיהום מגידול בעלי חיים וכדומה.

המשרד להגנת הסביבה פועל לשיקום הנחלים ולמניעת זיהומם. הטיפול בהסרת מקורות הזיהום מורכב וארוך טווח ונדרשים תקציבים רבים להסרת המזהמים, ביצוע פעולות תחזוקה למערכות האיסוף והובלת השפכים והרחבה מתמדת של יכולת הטיפול בשפכים בישראל ועוד. נכון להיום ישנם 65 מקטעים נקיים. אנו צופים שהפעולות שהמשרד מבצע להסרת המזהמים ושיקום הנחלים וכן באמצעות יישום התכנית האסטרטגית שמקדם המשרד בשיתוף רשות המים, משרד החקלאות וגורמים נוספים, יביאו לשיפור באיכות המים בנחלים ועל כן יגדילו את מספר המקטעים הנקיים. יחד עם זאת, קיים קושי לחזות במדויק את מגמת השיפור.

⁵⁵ פרויקטים בחברה הערבית ובמגזר הכללי בהתאם לתוכניות שאושרו בקול קורא משותף של המשרד עם משרד החקלאות בשנת 2022 והתחייבויות שהועברו על ידי משרד החקלאות לביצוע במשך 3 שנים (עד 2025).

יעד 6.2: מניעה וצמצום של זיהום מקורות מים

משימות מרכזיות

- שדרוג והסדרה של מכוני טיהור השפכים בישראל⁵⁶
- פיתוח רגולציה למניעת זיהום של מקורות מים⁵⁷
- השלמת עבודת צוות מומחים בנושא השימוש במי קולחים להשקיה

מדידת תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
גיבוש מתווה רגולטורי למניעת זיהום של מקורות מים	-	✓	12/2024	-
פרסום מסקנות והמלצות וועדת המומחים	-	✓	12/2024	-

מדידת תוצאה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
שיעור הקולחים המטופלים לרמה שלישונית	77%	82%	12/2026	88%

יעד 6.3: שמירה על המגוון הביולוגי והשטחים הפתוחים וקידום שטחים מוגנים בישראל

משימות מרכזיות

- היערכות לתום זיכיון ים המלח - היבטים סביבתיים
- פרסום תוכנית פעולה לאומית לשמירה על המגוון הביולוגי
- תמיכה בהכנת תוכניות לשמירה על הטבע העירוני ברשויות מקומיות
- פרסום דו"ח מצב הטבע 2022⁵⁸

מדידת תפוקה	2023	2024	מועד סיום	ערך במועד
גיבוש מסמך הנחיות סביבתיות לזכיין עתידי	-	✓	12/2024	-
תשתיות/מפגעים שעברו אסדרה בשטח הזיכיון	-	-	12/2030	64
גיבוש מסמך עתיד ים המלח	-	✓	12/2024	-
פרסום תוכנית פעולה לאומית לשמירה על המגוון הביולוגי	-	✓	6/2024	-
פרסום דו"ח מצב הטבע 2022 ⁵⁹	-	✓	5/2024	-

56 כלל המט"שים (מתקן טיהור שפכים) הגדולים בישראל נדרשים לטפל לאיכות ברמה שלישונית להשקיה בלא מגבלות, הדרישה מכוח תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), התש"ע-2010. המידע מתקבל מהמט"שים הנדרשים בדיווח הנתונים במסגרת הדוח השנתי.

57 גיבוש מתווה רגולטורי חדש - במסגרת חקיקה קיימת או חקיקה חדשה - לצמצום ולמניעה של זיהום מקורות מים, הכולל אמצעים וכלים לפיקוח ואכיפה. יתבסס על עקרון "המזהם משלם", כגון: היטל הזרמה לנחלים ועיצומים כספיים על הזרמות ללא היתר.

58 מבוצע על ידי המארג - התוכנית הלאומית להערכת מצב הטבע, שהינו פרויקט משותף של המשרד להגנת הסביבה, רשות הטבע והגנים, קרן קיימת לישראל ומוזיאון הטבע באוניברסיטת תל אביב.

59 דו"ח מצב הטבע 2022 היה אמור להתפרסם ב-15.10.2023. בשל המלחמה, תאריך הפרסום נדחה למאי 2024.

מדידת תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
מערכות אקולוגיות מנוטרות (לצורך הערכת מצב הטבע)	9	9	12/2025	11
סקרי טבע עירוני שבוצעו ברשויות המקומיות	100	60	12/2025	120
תוכניות לשמירה על הטבע העירוני שאושרו ברשויות המקומיות	40	10	12/2025	100

יעד 6.4: צמצום ומניעה של זיהום ים ושמירה על הסביבה החופית

משימות מרכזיות

- פיקוח על מקורות יבשתיים לזיהום ים
- ביצוע ביקורת אוניות על פי אמנת MARPOL
- פיקוח ובקרה על אסדות ההפקה "תמר", "כריש" ו"ליויתן"
- קידום חוק התלמ"ת⁶⁰
- עידכון התלמ"ת על בסיס הערכת סיכונים מעודכנת לזיהום ים בשמן בישראל
- קידום תוכנית "חוף נקי" בחופי הים התיכון ובאילת

מדידת תפוקה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
ביקורות על עמידת האסדות בתנאים הסביבתיים בהיתרים הסביבתיים	9	9	12/2024	-
גיבוש נוסח מוסכם לחוק התלמ"ת	✓	-	12/2024	-
תוכנית למניעת זיהום ים (תלמ"ת) מעודכנת	✓	-	12/2024	-

מדידת תוצאה	2024	2023	מועד סיום	ערך במועד
שיעור ביקורות תקינות מתוך סך ביקורות שבוצעו במפעלים בעלי היתר הזרמה לים	92%	63%	12/2024	-
שיעור ביקורות אונייה שעברו ללא חריגות בבדיקת תעודות שמן, אשפה וביוב	80% ⁶¹	95%	12/2024	-
שיעור החופים הנקיים מעל 70% מהזמן	85% ⁶³	90% ⁶²	12/2024	-

60 מטרת החוק המוצע ליישם את הוראות האמנה בדבר מוכנות, תגובה ושייתוף פעולה מפני זיהום משנת 1990 שישראל אשררה ביוני 1999. האמנה נועדה להביא את המדינות החופיות למוכנות לתקריות של זיהום ים בשמן על סוגיו, לרבות באמצעות הכנת תוכניות חירום, הקמת מערכת לתגובה מהירה באמצעות ציוד, ספינות וכוח אדם מיומן לטיפול בזיהומים של הים בשמן, והקמת מנגנון לשייתוף פעולה בין-לאומי. בהתאם לתזכיר החוק, הגופים שבתחומם או באחריותם יש רצועת חוף או הפועלים בים - הרשויות המקומיות, הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, הנמלים, המפעלים, מתקנים ביטחוניים ובעלי מתקנים לחיפוש ולהפקה של נפט וגז טבעי - כולם ייערכו לתקריות זיהום ים והסביבה החופית בשמן, ויידרשו להכין תוכניות חירום ולהיערך לפיהן. כמו כן, הצעת החוק מסדירה את אופן הטיפול בתקריות כאלה ובתוצאותיהן.

61 שנת 2023 אופיינה בפחות ביקורות על האוניות בשל המלחמה, ולכן לא נכון להתייחס אליה כאל שנה מייצגת ולקבוע על פיה את היעד השנתי. נמדד השנה מינואר עד ספטמבר בשל המלחמה.

63 מדד חוף נקי נבדק רק 9 חודשים בשנת 2023, ולכן עדיין לא מהווה תוצאה מקבילה למדידה של 12 חודשים.

